

Marttat

Henkilötietojen huolellinen käsittely marttayhdistyksissä

Reijo Petrell, Marttaliiton hallinto- ja talousjohtaja

24.3.2018

Uusi tietosuoja-asetus

- Eu:n tietosuoja-asetusta tulee noudattaa 25.5.2018 alkaen
 - Asetus koskee henkilörekisteitä ja henkilötietojen käsittelyä kaikissa organisaatioissa - myös yhdistyksissä.
 - Se ei varsinaisesti tuo suuria uusia sisältövaatimuksia siihen nähden, mitä sisäinen lainsäädäntömme on tähänkin mennessä edellyttänyt.
 - Kovin harva organisaatio on tainnut kuitenkaan täyttää tähänastisiakaan velvoitteita.
 - Tulkinnanvaraisuutta ja epäselvyyttä on vielä paljon ja asiat täsmentyvät varmaankin seuraavan 10 vuoden kuluessa, kun alkaa tulla esimerkkitapauksia ja soveltamisohjeita.
 - Uusi asetusta on tehty niin, että jokainen organisaatio on velvollinen osoittamaan, että se noudattaa asetusta.
 - Organisaatioiden pitää tämän vuoksi a) hoitaa asioita oikein b) dokumentoida kaikki asiaan liittyvä. Se on sinänsä oikein hyvä.
 - Mutta työtä on paljon.

Henkilötieto ja henkilörekisteri

- Henkilötietoja ovat kaikki tiedot, joista henkilö voidaan tunnistaa tai jotka voidaan liittää häneen.
 - Nimi, henkilötunnus, syntymäaika, osoite, sähköpostiosoite, tietokoneen ip-osoite, video- ja kuvatallenteet, sormenjäljet sekä kaikki tunnistettaviin henkilöihin liittyvät tiedot
 - Arkaluonteisia tietoja ovat sellaiset, jotka koskevat esim. etnistä alkuperää, yhteiskunnallista, uskonnollista tms. vakaumusta, ammattiliittoon kuulumista, seksuaalista suuntautumista, terveydentilaa. Tällaisia tietoja ei ole syytä kerätä tai rekisteröidä lähtökohtaisesti lainkaan.
 - Jos arkaluonteisia tietoja tarvitaan (esim. palkanlaskentaan lääkärintodistus) tietoja on käsiteltävä erityistä huolellisuutta noudattaen ja ehdottomasti vain niiden toimesta, jotka tarvitsevat tiedon.
 - Samoin pankkitilitietojen ja henkilötunnusten käsittelyssä on noudatettava erityistä huolellisuutta, vaikka ne eivät olekaan virallisesti arkaluonteisia tietoja.
- Henkilörekistereitä ovat kaikki sähköiset ja myös paperiset rekisterit, taulukot, listat ja materiaalit, joissa henkilötietoja esiintyy (esim. jäsenrekisteri).

Perusvaatimukset

- Kaikelle henkilötietojen keräämiselle ja käsittelylle pitää olla laillinen peruste.
- Tarpeettomia tietoja ei saa kerätä eikä säilyttää pidempään kuin on tarve.
- Tietoja ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin mihin ne on kerätty.
- Tietojen oikeellisuudesta ja täsmällisyydestä pitää huolehtia.
- Tietoja pitää käsitellä ja säilyttää huolellisesti ja ne tulee hävittää turvallisesti.
- Tietoja ei saa luovuttaa ulkopuolisille ellei siihen ole laillista perustetta.
- Rekisteröidyllä on oikeus saada tieto siitä, mitä tietoja organisaatiolla on hänestä.
- Rekisteröidyllä on oikeus kieltää häntä koskevien tietojen käyttö ja pyytää poistamaan häntä koskevat tiedot, mikäli tietojen kerääminen on perustunut henkilön antamaan suostumukseen (esim. suostumus suoramarkkinointiin).

Lailiset käsittelyperusteet

- Lakisääteinen velvollisuus (esim. yhdistyslaki edellyttää jäsenrekisterin pitoa, kirjanpitolaki, palkanlaskentaa ja verotusta koskevat velvoitteet).
- Sopimussuhde, jonka toteutus edellyttää kyseisiä tietoja.
- Rekisteröidyn etujen suojaaminen.
- Rekisteröidyn suostumus.
 - Suostumus pitää aina saada nimenomaisena ja aktiivisesti annettuna
 - Ei siis valmis rasti ruudussa tai ilmoitus, että tietoja rekisteröidään, jos henkilö ei vastusta tms.
- Oikeutettu etu.
 - Sisältö ja merkitys vielä varsin epäselvä ja tarkentuu vasta vuosien kuluessa
 - Oikeus pitää luetteloja eri vapaaehtoistehtäviin ilmoittautuneista ja koulutetuista martoista sekä rekisteröidä muita tarpeellisia jäsen- ja osallistumistietoja.

Tietosuojaselosteet

- Jokaisesta rekisteristä pitää laatia tietosuojaseloste, josta rekisteröity näkee mm. mitä tietoja hänestä kerätään, millä perusteella ja mihin tietoja käytetään.
- Seloste pitää olla henkilön saatavilla silloin, kun häneltä pyydetään henkilötietoja.
- Yhdistyksille on tehty tietosuojaselosteen malli.
- Marttaliitto huolehtii jäsenrekisteriä koskevasta tietosuojaselosteen päivittämisestä uuden lain mukaiseksi.

Tunnista riskit

- Suurin riski on ihminen!
 - Osaamattomuus ja huolimattomuus.
 - Jokainen tietojen käsittelijän tulee ymmärtää tietosuojan ja huolellisuuden merkitys niin, että tiedot eivät pääse leviämään asiattomille.
 - Ole huolellinen ja noudata ohjeita!
 - Älä lörpöttele!
 - Ei asiallisiakaan keskusteluja henkilötietoasioista julkisilla paikoilla (junissa, busseissa ym.).
 - Huolehdi laitteistasi
 - Ei tietoja suojaamattomasti laitteilla, joita monet henkilöt käyttävät.
 - Läppäreiden ja puhelinten automaattisulkeutumiset, kun käyttötauko.
 - Huolehdi käyttäjätunnuksistasi.
 - Pidä paperit lukitussa paikassa.
- Kouluta tietojen käsittelijät.
 - Apuna liiton laatima ohje marttayhdistyksille ja marttapiireille.
- Tekniset riskit.
 - Laitteet, ohjelmistot, tietoliikenneyhteydet, salasanat.
- Fyysiset riskit.
 - Arkistojen säilytys ja tuhoaminen, murtautumiset.

Huolehdi sopimuskumppaneista

- Kun rekisterinpitäjä käyttää ulkopuolisia palveluita henkilötietojen käsittelyssä, sen pitää huolehtia, että myös tämä palveluntuottajat noudattavat säännöksiä.
- Sopimuskumppaneiden kanssa pitää tehdä sopimus, jossa määritellään osapuolten vastuut.
- Jos käytät kumppaneita/ ostat palveluita, ole yhteydessä niihin sopimuksen tai sopimusliitteen laatimiseksi.
 - Sopimukset voivat olla aika pitkiä, joten paras että kumppaniyritys laatii ne.
- Marttaliitto laatii sopimuksen jäsenrekisterin osalta.

Tietoturvaloukkaukset

- Jos henkilötietoja häviää, tuhoutuu tai joutuu väärin käsiin tai pääsy niihin mahdollistuu asiattomille tahoille, loukkauksesta on ilmoitettava tietoturvaviranomaiselle ja rekisteröidyille 72 tunnin kuluessa.
 - Viranomaisilmoitusta ei kuitenkaan tarvita, mikäli loukkauksesta ei todennäköisesti aiheudu henkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvaa riskiä (taloudellista menetystä tai muuta vahinkoa).
 - Ilmoitusta rekisteröidylle ei tarvita, mikäli loukkaus ei aiheuta korkeaa riskiä henkilöiden oikeuksille ja vapauksille.
 - Todennäköisesti paikallisyhdistyksillä ei ole yleensä hallussaan sellaisia tietoja, joiden loukkauksista aiheutuisi kyseisiä riskejä.

Työlista

- Selvitä mitä henkilörekistereitä yhdistyksessä on!
 - Onko tietojen keräämiseen ja säilytykseen laillinen peruste.
 - Älä kerää mitään turhaa.
- Siivoa!
 - Hävitä turvallisesti ylimääräiset rekisterit sekä vanhat ja tarpeettomat tiedot.
 - Hävitä erityisesti tarpeettomat henkilötunnukset ja tilitiedot kaikista asiakirjoista ja rekistereistä.
- Säilytä turvallisesti!
 - Tulosteiden säilyttäminen lukitusti. Pääsy vain niillä, jotka sitä tarvitsevat.
 - Sähköisten rekisterien tietoturallinen säilytys. Käyttöoikeudet vain niillä, jotka sitä tarvitsevat.
- Laadi tietosuojaselosteet!
- Valmistaudu kertomaan kysyjille, mitä tietoja yhdistyksellä on heistä!
 - Tietoja ei saa luovuttaa ellei kysyjää ole varmasti tunnistettu.
 - Poista pyydettäessä suostumuksenvaraaiset tiedot.

Lisätietoja

- Tietosuojavaltuutetun toimisto
 - <http://www.tietosuoja.fi/fi/index/euntietosuojauudistus.html>.
- Viranomaisten laatima Arjen tietosuoja -video tukimateriaaleineen sekä siihen liittyvä tietosuojatesti, jotka löytyvät osoitteesta arjentietosuoja.fi.